

Sygn. akt II Ca 264/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wiesława Namirska
Sędziowie:	SSO Aleksandra Kłoda SSO Leszek Filapek (spr.)
Protokolant:	Katarzyna Pająk

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2014 r. w Bielsku-Białej

na rozprawie

sprawy z powództwa Powiatu (...)

przeciwko Gminie C.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Rejonowego w Cieszynie

z dnia 4 marca 2014 r. sygn. akt I C 2410/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości i zasądza od pozwanej Gminy C. na rzecz strony powodowej Powiatu (...) kwotę 752, 41 zł (siedemset pięćdziesiąt dwa złote 41/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 218 zł (dwieście osiemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 128 zł (sto dwadzieścia osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt II Ca 264/14

UZASADNIENIE

Powód Powiat (...) domagał się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 752,41 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28.08.2013 r. do dnia zapłaty, za przyznaniem zwrotu kosztów procesu. Na uzasadnienie żądania powód podał, iż

domaga się zwrotu kosztów pobytu małol. B. W. w pogotowiu rodzinnym w W. za okres od dnia 12.04.2013 r. do dnia 31.07.2013 r. w wysokości 10 % wydatków na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Małoletni został tamże umieszczony na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego, wcześniej nie był nigdzie zameldowany, a jego matka początkowo zamieszkiwała w R., a w okresie objętym żądaniem pozwu była czasowo zameldowana w U..

Pozwana Gmina C. wniosła o oddalenie powództwa za przyznaniem zwrotu kosztów procesu. Zarzuciła, iż w obowiązującym stanie prawnym brak jest podstaw do obciążenia pozwanej kosztami pobytu małoletniego w placówce opiekuńczej typu interwencyjnego.

Sąd Rejonowy w Cieszynie wyrokiem z dnia 4.03.2014 r. w sprawie I C 2410/13 oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten ustalił, iż w dniu 12.04.2013 r. policja przywiozła małol. B. W. do Pogotowia Rodzinnego w W., gdzie wydanym w postępowaniu zabezpieczającym postanowieniem Sądu Rejonowego w Cieszynie z dnia 16.04.2013 r. małoletni został tymczasowo umieszczony. Małoletni jest synem D. W., która wcześniej zamieszkiwała w R., gdzie była zameldowana od 21.06.2000 r. do 3.12.2012 r., kiedy to została wymeldowana z dotychczasowego adresu. W okresie od 27.03.2013 r. do dnia 12.04.2013 r. korzystała z pomocy Fundacji (...) w U. i przebywała w Domu Samotnej Matki w U.. Została też wówczas zameldowana na pobyt czasowy w U. od dnia 5.04.2013 r. do dnia 31.10.2013 r. Obecne miejsce pobytu matki małoletniego nie jest znane. Małoletni przed umieszczeniem w pogotowiu rodzinnym nie był nigdzie zameldowany, obecnie jest zameldowany w W. pod adresem Pogotowia Rodzinnego. Powód pismem z 17.07.2013 r. wezwał pozwanego do współfinansowania pobytu małoletniego w pogotowiu rodzinnym, następnie w dniu 13.08.2013 r. złożył pozwanemu notę księgową z dnia 9.08.2013 r. domagając się zapłaty kwoty 789,08 zł tytułem wydatków na pokrycie kosztów utrzymania małoletniego w rodzinie zastępczej za okres objęty żądaniem pozwu, stanowiących 10 % wydatków na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Pozwana pismem z 13.08.2013 r. odmówiła powodowi zapłaty żądanej sumy. Następnie powód skorygował wyliczenie powyższej kwoty ostatecznie wyliczając ją na kwotę dochodzoną pozwem.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd rejonowy doszedł do przekonania o niezasadności powództwa albowiem obowiązujące przepisy prawa nie obciążają gminy obowiązkiem uczestniczenia w kosztach utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego. Wskazał sąd, że zgodnie z art. 176 ustawy z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zmianami – zwanej dalej „ustawą”) do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, przy czym rodzaj wydatków, do ponoszenia których zobowiązana jest gmina określa art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, który nie nakłada na gminę obowiązku partycypowania w kosztach utrzymania dziecka umieszczonego w pogotowiu rodzinnym. Z kolei art. 191 ust. 2 ustawy obciąża powiat kosztami pobytu małoletniego umieszczonego w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego.

O kosztach procesu orzekł sąd I instancji po myśli art. 98 § 1 i 3 kpc.

W apelacji od powyższego wyroku powód Powiat (...) domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenia od pozwanej na jego rzecz dochodzonej należności za przyznaniem zwrotu kosztów procesu względnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego, a to art. 191 ust. 9 i 10 ustawy poprzez jego błędną wykładnię, które doprowadziło do wadliwego przekonania sądu, iż pozwana nie jest zobowiązana do ponoszenia kosztów pieczy zastępczej w przypadku dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego. Uzasadniając zarzut skarżący wskazał, że przepis art. 176 ustawy nakłada na gminy obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w m.in. rodzinie zastępczej, z kolei zgodnie z art. 191 ust. 1 pkt 1 ustawy powiat ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego m.in. w rodzinie zastępczej, z tym że zgodnie z ustępem 8 tego artykułu nie dotyczy to dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego. Kwestie tę reguluje art. 191 ust. 9

ustawy, zgodnie z którym to gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego m.in. w rodzinie zastępczej określając też wysokość tych wydatków. Z kolei art. 191 ust. 12 ustawy określa kto ponosi wydatki na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej pełniące funkcję pogotowia rodzinnego obciążając nimi powiat. Porównanie treści tych przepisów prowadzi do wniosku, iż zasadniczo to powiat ponosi wydatki na utrzymanie małoletniego umieszczonego w rodzinie zastępczej pełniące funkcję pogotowia rodzinnego przy współfinansowaniu gminy w zakresie wskazanym w art. 191 ust. 9 ustawy, a więc gmina partycypuje w tych wydatkach do wysokości 10 % na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku jego pobytu w pieczy zastępczej.

W odpowiedzi na apelację pozwana Gmina C. wniosła o jej oddalenie za przyznaniem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego ewentualnie na wypadek uwzględnienia apelacji o odstąpienie od obciążenia jej kosztami procesu.

Rozpoznając apelację powoda Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest zasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że apelacja nie formułuje zarzutów formalnych, w tej sytuacji ustalony stan faktyczny sprawy przez Sąd Rejonowy uznać należy, za bezsporny, sąd odwoławczy ustalenia sądu meriti w całości akceptuje i uznaje za własne.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do interpretacji przepisów określających zasady ponoszenia wydatków związanych z pobytem małoletniego w rodzinie zastępczej pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. Przed przystąpieniem do analizy tych przepisów ocenić należy czy małoletni posiadał w chwili jego umieszczenia w takiej rodzinie miejsce zamieszkania w rozumieniu art. 25-26 kc. W świetle ustaleń faktycznych sprawy uznać należy, że nie posiadał on miejsca zamieszkania w tym rozumieniu. Miejszem zamieszkania dziecka jest bowiem miejsce zamieszkania rodziców lub tego z nich, któremu powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej. Z ustaleń sprawy wynika, iż małol. B. W. posiada tylko matkę – D. W.. Nie zostało ustalone miejsce zamieszkania matki małoletniego i wydaje się, że takowego nie posiadała w chwili umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albowiem pobyt w U., skąd zabrano małoletniego w celu umieszczenia w pieczy zastępczej był krótkotrwały (zaledwie ok. 3 tygodnie), po umieszczeniu małoletniego w pieczy zastępczej jego matka udała się w nieznanym kierunku i jej miejsce pobytu pozostaje nieznaną. Nie ustalono by wcześniej przebywała gdzieś z zamiarem stałego pobytu, nie była też nigdzie zameldowana. Jest też bezsporne, że małoletni w tym czasie nie był nigdzie zameldowany. W tej sytuacji organem właściwym do pokrycia kosztów jego pobytu w rodzinie zastępczej jest organ miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu małoletniego w pieczy zastępczej (art. 191 ust. 9 w zw. z ust. 3 ustawy).

Przechodząc do analizy przepisów określających zasady ponoszenia kosztów pobytu małoletniego w rodzinie zastępczej wskazać należy, że zasadniczo organem zobowiązanym do ponoszenia tych kosztów jest powiat (art. 191 ust. 1 ustawy), natomiast gmina z mocy art. 176 pkt 5 ustawy zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w rodzinie zastępczej, z kolei rozmiar współfinansowania gminy określa art. 191 ust. 9 ustawy, który wskazuje m.in., że w pierwszym roku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej gmina pokrywa 10 % wydatków na utrzymanie dziecka. Z kolei art. 192 ustawy określa jakie to wydatki stanowią koszty utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej. Podkreślenia wymaga, że rodzina zastępcza jest formą pieczy zastępczej, rodzaje rodzin zastępczych określa art. 39 ust. 1 ustawy. Zgodnie z tym przepisem rodziny zastępcze obejmują rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niespokrewnione i rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne. Umieszczenie dziecka w pogotowiu rodzinnym było zatem umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej. Przepisy art. 176 pkt 5 i art. 191 ustawy dotyczące współfinansowania przez gminy pobytu dzieci w rodzinach zastępczych dotyczą także dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Trafnie zatem zarzuca apelacja Sądowi Rejonowemu wadliwą interpretację art. 191 w wyniku uznania, że przepis ten nie odnosi się do obowiązku gminy współfinansowania pobytu małoletnich w pogotowiu rodzinnym. Powołał się przy tym sąd I instancji na regulację art. 191 ust. 8 i 12 ustawy. Zgodnie z art. 191 ust. 8 przepisy ustępów 1-4 tego artykułu nie mają zastosowania w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej pełniące funkcję

pogotowia rodzinnego, a zgodnie z ust. 12 art. 191 ustawy wydatki na dziecko umieszczone w takiej pieczy zastępczej ponosi powiat wskazany w art. 191 ust. 1-4 albo powiat, który otrzymuje zwrot wydatków na utrzymanie dziecka. Pozwana nie przeczyła twierdzeniu apelacji, iż powód zwrotu wydatków na utrzymanie małoletniego w pogotowiu rodzinnym nie otrzymał (art. 230 kpc). Analiza tych przepisów pozwala na uznanie, iż w przypadku umieszczenia dziecka w pogotowiu rodzinnym właściwym do pokrycia kosztów jego utrzymania jest powiat wskazany w art. 191 ust. 12 ustawy, co trafnie wskazał sąd meriti, jednakowoż z tego poglądu wysnuł nieuprawniony wniosek, iż powoduje to, iż gmina nie jest zobowiązana do współfinansowania pobytu małoletniego w pogotowiu rodzinnym. Tymczasem przepisy te odnoszą się wyłącznie do kwestii określenia, który powiat jest zobowiązany do pokrycia rodzinie zastępczej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. Jeszcze raz podkreślenia wymaga, że przepisy ustawy ustanawiają zasadę, że powiat, którego właściwość określa art. 191 ust. 1-4 lub ust. 12 ustawy zobowiązany jest ponieść wydatki na opiekę i wychowanie każdego dziecka umieszczonego w każdego rodzaju rodzinie zastępczej (rodzaje rodzin zastępczych określa art. 39 ust. 1), a gmina, której właściwość określa art. 191 ust. 9 w zw. z ust. 2-4 ustawy ma obowiązek – z mocy art. 176 ust. 5 ustawy – partycypować w tych wydatkach w rozmiarze wskazanym w art. 191 ust. 9 ustawy. Jest bezsporne, że dochodzona należność została wyliczona zgodnie z tym ostatnim przepisem.

Powyższy wywód prowadzi do wniosku o zasadności żądania apelacji, a dochodzone roszczenie oparte jest na cytowanych wyżej przepisach.

Jedynie wskazać należy, że wobec doręczenia pozwanej noty obciążeniowej w dniu 14.08.2013 r. z wezwaniem do zapłaty wskazanej w niej należności w terminie 14 dni (k. 14), a więc do 28.08.2013 r. pozwana pozostaje w zwłoce z zapłatą tej należności dopiero od 29.08.2013 r. (art. 455 kc, art. 481 § 1 kc).

Kierując się powyższymi wywodami Sąd Okręgowy – po myśli art. 386 § 1 kpc – orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc oraz art. 108 § 1 i art. 391 § 1 kpc. Jeśli chodzi o koszty postępowania apelacyjnego, skoro powód wygrał sprawę w rozumieniu art. 98 § 1 kpc należy mu się zwrot od pozwanego poniesionych w tym postępowaniu kosztów procesu, na które składają się: poniesiona opłata sądowa od apelacji (38 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda w stawce minimalnej (90 zł). W ocenie sądu alternatywne żądanie pozwanej zgłoszone w postępowaniu apelacyjnym tj. o odstąpienie od obciążenia pozwanej kosztami procesu nie znajduje podstaw do jego uwzględnienia, w sprawie bowiem nie zachodzą żaden szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w art. 102 kpc. Pozwana powoływała się przy tym, iż odmawiając zapłaty powodowi dochodzonej należności postępowwała zgodnie z interpretacją Regionalnej Izby Obrachunkowej. Tymczasem wcześniejsze sprawy pomiędzy stronami, w których sąd przyznał rację powodowi oraz ogólnie dostępna interpretacja Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl/opieka-zastepcza-nad-dzieckiem) powinna jednak skłonić pozwaną do zmiany swego stanowiska.

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

S. ref. I instancji: SSR M. Krzywoń-Majewska